

Önce ulusal kurtuluş savaşı ne anlama gelir, bunun açıklanması gerekir.

Ulusun yaşadığı alanın işgalcilerden kurtarılması için bu savaş verilir.

Bu savaşın otomatik olarak ilerici olması gerekmez, savaşa öncük yapan sınıf ya da sınıflara bağlıdır. Bu sınıflar genellikle geri planda dururlar, ön planda onların temsilcisi olan bir parti ya da grup bulunur.

Denilebilir ki, Osmanlı İmparatorluğu Birinci Dünya Savaşı'nı kaybetti, bu nedenle topraklarının işgal edilmesi ve bölüşülmesi normaldir.

Bu normaldir, bunu tanımamak ve değiştirmeye çalışmak da normaldir.

Kurtuluş Savaşı'nı Anadolu'da yürüten güç İttihat ve Terakki'nin Mustafa Kemal tarafıdır. Diğer taraf Enver Paşa yanlısıdır.

Fikret Başkaya'nın Paradigmanın İflası kitabında şöyle bir belirlemesi vardı: Bu gerçekten ulusal kurtuluş savaşı olsaydı, başka halklara baskı yapılmazdı. Bu kelimelerle olmayabilir ama içerik olarak böyleydi.

Bu saptama doğru değildir. Cezayir ulusal kurtuluş savaşı sona erdikten sonra Arapların Berberiler üzerindeki baskısı açık olarak görülür. POLISARIO adlı örgüt Berberi halkının kurtuluşu için kurulur.

Yıllarca ulusal kurtuluş savaşlarının ilerici olduklarını kabul ettiğimiz için farklı örnekleri kabullenmekte zorlanıyoruz.

Mesela Küba devrimi tarihte komünist partisi önderliğinde yapılmayan ilk sosyalist devrimdir ve bu gerçek yıllarca görmezden gelinmiştir.

Anadolu'daki İttihatçılar emperyalizmle bağlarını hiçbir zaman kesmediler denildiğinde, bunun normal olduğunun düşünülmesi gerekir. Sosyalist değillerdi ve her önemli güce yönelik olarak oynayarak pazarlık şanslarını artırmaya çalıştılar.

Anadolu'daki kurtuluş savaşının ilerici özelliği var mıdır?

Önderlik eden kesim (zayıf ticaret burjuvazisi ve eşraf, onların temsilcisi olarak asker-sivil-aydın zümre denilen kesim) açısından bakılırsa yoktur. Tarihte oynadığı rol açısından bakılırsa vardır.

Anadolu'daki kurtuluş savaşı İngiltere'nin özellikle İstanbul'dan gitmesini sağlayarak genç Sovyet cumhuriyetinin yaşama şansını artırmıştır. Sovyetlerin bu hareketi desteklemeleri, 15'lerin öldürülmesine ve diğer katliamlara aldırmamaları bu nedenledir.

Kimin kime daha çok ihtiyacı vardı sorusunu cevaplandırmak zordur ama iki tarafın da birbirine çok ihtiyacı vardı. Sadece Sovyetlerin silah ve para yardımını görüp, Mustafa Kemal ve kadrosunun yürüttüğü mücadelenin Sovyetler için taşıdığı anlamı görmemek doğru olmaz.

Her ulusal kurtuluş savaşı aynı zamanda iç savaştır. Farklı ulusal kurtuluş tasavvurları vardır; kimisi İngiltere mandası ister, kimisi sosyalist bir cumhuriyet ve güçlü olan taraf diğerlerini bir şekilde tasfiye eder.

15'lerin katlini iç savaş çerçevesinde değerlendirmek gerekir; Kemalist ekip rakip istemiyordu. Genç Sovyet cumhuriyetinin kendilerine olan ihtiyacını da iyi görmüşlerdi.

“Bu savaş Anadolu’nun Müslüman halklarına karşı verildi, dolayısıyla ulusal kurtuluş savaşı değildir” belirlemesi doğru değildir.

Sürekli belirtirim; sadece kendinize değil, çevrenize de bakın.

Ulusal bağımsızlığını kazanan her ülkenin yaptığı ilk işlerden bir tanesi nüfusu mümkün olduğu kadar tektipleştirmektir. Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan ve diğer Balkan ülkeleri bağımsızlıklarını kazandıklarında bu ülkelerde 400-500 yıldır yaşayan Müslüman nüfus sürüldü. O yıllarda belirleyici olan dindi, milliyet değil.

Anadolu nüfusunun yaklaşık yüzde 40’ı göçmenlerden oluştu.

Bu sürme eylemi bazen açık zorla bazen daha dolaylı yollardan yapılır ama yapılır.

Kemalistlerin yaptığı farklı olanın sürülmesinin Anadolu versiyonudur.

Ek olarak Anadolu dağılan bir imparatorluktan kalan parça olduğu için sürgün daha şiddetli uygulanmıştır. Benzer durum yine Birinci Dünya Savaşı sonrasında dağılan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nda da görülür.

Burada nüfusu homojenleştirmek ve sürgün anlayışları üzerinde duruyoruz, ölü sayılarını karşılaştırmıyoruz.

Kemalizm Türk burjuvazisinin –o dönemde ticaret burjuvazisiydi- ideolojisidir ve bu burjuvazinin güçlenmesi için ne gerekiyorsa yapmıştır. Buna başka halkların burjuvazilerinin mallarına el konulması da dahildir.

Eğer ulusal bir kurtuluş savaşını otomatik olarak ilericilik diye düşünmezsek, yapılanların savaşın karakterini değıştirmediğini de görebiliriz.

1919-1923 savaşının başka ulusal kurtuluş savaşlarından ayrı bir özelliğı vardır.

Mesela Cezayir’de de ulusal kurtuluş savaşı yaşanmış ve ülke Fransız sömürgeciliğinden kurtulduktan sonra yine eski sınırları içinde bağımsız olmuştur.

Sömürgecilik ve sonrasındaki Cezayir alan olarak aynı ülkedir.

Türkiye ise böyle değildir.

Sevr Antlaşması’yla Türklere orta Anadolu’da alan ayrılmıştı. Ayrıca Ermenilerin, Kürtlerin ve Rumların alanı da vardı.

Kemalistler bu antlaşmayı tanımamışlar ve kurtuluş savaşını sınırları genişletme savaşıyla birlikte yürütmüşlerdir. Sınırlar Kürtlerin, Ermenilerin ve Rumların aleyhine genişletilmiştir.

Genç Sovyet hükümeti bu konuda tepki göstermemiştir.

İngiltere ve Fransa, Kemalist hareketin sosyalist olmadığını anladıktan sonra, savaş sürerse Sovyet desteğinin süreceğini de düşünerek anlaşmayı tercih etmişlerdir. Kemalist hareket de buna hazırды.

1923’te toplanan İzmir İktisat Kongresi’nde yabancı sermaye büyük imtiyazlar verilerek ülkeye çağrılmış ama gelen olmamıştır. Savaş yorgunluğunun yanında gelmekte olan büyük krizin (1929-1933 dünya ekonomik krizi) belirtileri de vardır.

Lenin ve ardından Stalin Kemalist yönetimi desteklemişler; silah ve paranın yanı sıra bazı yatırım yardımları da yapmışlardır. İstenilen bellidir: İngiltere ülkeden gitmeli ve bir daha gelmemelidir.

İngiltere, Denikin ve Wrangel ordularını genç Sovyet hükümetine karşı destekleyen başlıca güçtür, dünyanın en büyük emperyalist ülkesidir ve Anadolu'dan gitmesini de ancak Kemalistler sağlayabilirdi.

Sonraki yıllarda Kürt isyanlarının bastırılması, Dersim'deki imha hareketi konusunda da genç Sovyet cumhuriyeti tepki göstermemiştir. Belirleyici olan SSCB'nin yaşamasıdır, geri kalan her şey ikinci plandadır. Bunun için de Ankara Hükümeti'nin güçlü olması gerekir.

Tarihte iki büyük taktisyenin, Lenin ve Mustafa Kemal, aynı yıllarda ve komşu ülkelerde yaşamasının başka örneği bildiğim kadarıyla yoktur.

Mevcut durum bellidir, hedef bellidir ve iyi bir taktisyen mevcut durumdan hedefe kimlerle ve nasıl ittifak kurulacağını bilerek ilerler.

Hedefler ayırdır. Bir taraf sosyalisttir, diğer taraf değildir ama karşılıklı ihtiyaç vardır.

Mustafa Kemal, Enver Paşa gibi hayalci değildi, duracağı yeri bildi. Ne Orta Asya'ya sefer yapıp Türkistan'ı yeniden kurmaya kalktı, ne de Musul'u geri almaya yöneldi. Gücü yetmezdi.

Türkiye kuruluş yıllarından beri yayılmacı bir politika izledi. Gücü yetiyorsa işgal etti.

1939'de Hatay, 1974'te Kuzey Kıbrıs, yakın yıllarda Kuzey Irak ve Kuzey Suriye...

Ek olarak çok sayıda ülkede üsler kurdu: Katar, Somali, Azerbaycan'dakiler birkaç tanesidir.

Misak-ı Milli kalmadı. Ülkenin hakim sınıfları Misak-ı Milli'yi "gücümüz şimdilik bu kadarına yetiyor" erevesinde sınırlı olarak tanıdılar.

Deęerlendirme bundan ibarettir.